

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

25 let Beti

S prispevkom želimo delavcem predstaviti z osnovnimi bolj ali manj znanimi karakteristikami razvoj DO Beti. Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1948 z odločbo vlade LRS pod firmo: Invalidsko podjetje „Pletilstvo“ Črnomelj. Možnosti za ustanovitev so bile, saj je bila nacionalizirana privatna pletilska delavnica. Z ukinitvijo invalidskega podjetja se je organizacija preimenovala v tovarno trikotaže „Belokranjka“ (Črnomelj). Predelovali so volno, bombaž in svilo v pletenine in konfekcijske izdelke.

Nagle razvojne potrebe, zlasti pritisk nezaposlene delovne sile, so povzročali zaskrbljenost, kako in kje dobiti prostor za nemoteno delo in širjenje podjetja Belokranjke. Takratni okraj Črnomelj in občina Metlika sta se sporazumeli, da podjetje preselijo v Metliko, kjer ni bilo indu-

strije. Vodstvo podjetja je s pomočjo občinskih organov najelo kredit, in leta 1954 začelo graditi nove proizvodne prostore tovarne v Metliki, blizu železniške postaje (današnji Novoteks). Ker je primanjkovalo denarja, se je gradnja zavlekla do leta 1956, ko se je Belokranjka preselila iz Črnomlja v Metliko. Ob selitvi se je podjetje preimenovalo v BETI: Belokranjska trikotažna industrija. Pod to firmo poslujemo še danes. Čeprav je obstoj delovne organizacije veliko daljši, jemljemo leto 1956 kot rojstni dan Beti in obdobje 1956–81 predstavlja 25 let obstoja in delovanja naše DO, zato letos slavimo srebrni jubilej.

V novem okolju je tovarna začela bolje poslovati, vendar se je še vedno srečevala z velikimi težavami, ki so zavirale hitrejši razvoj. Težave je povzročal zlasti zastarel strojni park in slaba kvalifikacijska struktura zaposlenih. Zaradi nizke produktivnosti in kakovosti, je bilo težko rentabilno plasirati končne izdelke.

Vse to se je odražalo v slabem finančnem uspehu podjetja in v nizkih osebnih dohodkih. V tem času, začetku industrializacije Bele krajine, sta bivši okraj Črnomelj in občina Metlika pospeševala vse vrste gospodarskih naložb v Belo krajino. Zato je ministerstvo za industrijo in rudarstvo predlagalo, naj se tovarna Beti preseli iz novozgrajenih prostorov v druge. V „Betinih“ pa naj tovarna „Novoteks“ iz Novega mesta montira predilnico česane volnene preje. Z doseženim sporazumom med Beti in Novoteksom smo se preselili na Pungart.

Novi prostori so bili kmalu pretesni, saj so v lastni mehanični delavnici naši delavci usposobili precej starih strojev. Zaposlili smo 155 novih delavcev in 14 uslužbencev. Leta 1958 je bilo že 219 zaposlenih, ob tem pa se je število večalo iz dneva v dan. Tudi povpraševanje po trikotažnem perilu je raslo. Vse to je podjetje privedlo do tega, da je začelo razmišljati o nakupih novih visoko-

produktivnih strojev. Ker nismo mogli uvažati, smo stare stroje pošiljali v tujino, kjer so jih popravili. Kupovali pa smo opremo od tekstilnih tovarn, ki so v Nemčiji obstale. Zaradi pomanjkanja delovne sile in nizke produktivnosti za njihove razmere. Obnovljena oprema je omogočila normalno produktivnost, postali smo konkurenčni in začeli uspešno poslovati.

Leta 1959 se je podjetje odločilo odkupiti opuščene vojaške barake, ki so stale na bregu poleg železniške postaje. S prostovoljnim delom smo jih obnovili. Novi prostori tovarne so bili odprti 12. julija 1960. In tudi Pungart je postal zgodovina. Ravno tako Car ter ostali prostori, ki so nam nudili streho. Iz tega leta je bil izdelan program za obnovo in nakup nove strojne opreme. V novih prostorih smo imeli možnost povečati proizvodnjo in kakovost. Sprejet je bil prvi srednjeročni (perspektivni) plan 1961–1965, za kar je bil s strokovnimi službami podjetja in ostalimi sodelavci izven podjetja izdelan elaborat. V prvi fazi obnove (leta 1962) smo v Nemčiji kupili 4 raschel stroje, dva stroja za izdelavo čipk in 12 šivalnih strojev. Istega leta je bila obnovljena barvarna in prizidan prostor za suho apreturo barvarne. Do takrat smo zavese belili v škafih in jih sušili na soncu, ostala pletiva pa oplemenjevali pri sorodnih podjetjih. Do leta 1964 je bila uresničena tudi druga faza obnove, in to nam jasno govori, da so bile naložbe koristne, saj so omogočile, da se je znatno povečala proizvodnja in število zaposlenih. Do konca leta 1965 se je močno razširila pletilnica s snutkovnimi in okroglimi stroji in posodobila barvarna.

V letu 1962 se je k Beti pripojilo na novo ustanovljeno podjetje Belokranjke iz Črnomlja, leta 1964 pa še

(nadaljevanje na 8. st.)

Delo političnih organizacij

Koledarsko in gospodarsko leto 1981 se bliža h kraju, ravnotako mandatne dobe vodstev DPO in samoupravnih teles. Nastopil je čas preverjanja našega dela in vedenja, odnosa do dela in politike.

Gopodarjenje v tekočem letu je zelo zahtevno, izvršili smo samoupravno reorganizacijo DO. Tako lahko predstavimo osnovne aktivnosti DO Beti v letu 1981.

Kako so delovale DPO? Sodelovali smo v pripravah in samoupravni potrditvi dveh planskih dokumentov, SS o temeljnih srednjeročnega plana 1981–85 in GN 81, v katerih so opredeljeni planski cilji in pogoji gospodarjenja.

Ocenili smo, da so opredeljeni planski cilji v obeh dokumentih skladni z našimi realnimi zmogljivostmi in usmeritvami družbene akcije. Nekaj osnovnih značilnosti: primeren D, primeren plan izvoza, skromne investicije, dohodkovno povezovanje z dobavitelji in kupci v začetni fazi, primerna poraba v DO, velike obremenitve našega D s strani skupne porabe.

Pri spremljanju rezultatov dela in gospodarjenja smo bili v 1. polletju v posameznih TOZD premalo pozorni in nesamokritični. Zadovoljili smo se z dobrim globalnim rezultatom, tolerirali odstopanje izvoza in slabše sodelovanje kupcev v združevanju nalog uvoza. Dovolili smo, da je samoupravna potrditev periodičnih rezultatov poslovanja bila izvršena brez predhodne družbenopolitične aktivnosti, kar pomeni brez organizirane mobilizacije slehernega delavca DO.

Nedoslednost smo v 2. polletju odpravili in je ne smemo v prihodnjem letu ponoviti. Ob samoupravni preobrazbi DO je potekala intenzivna politična aktivnost. Ugotovili in potrdili smo prednosti nove organiziranosti, vskladili politično organiziranost, konstituirali samoupravne organe ter vzpostavili organizacijo dela v skladu z novo samoupravno organiziranostjo, sprejeli samoupravne akte na nivoju DO. Naloga v nadaljnjem delu je spremljanje, dosledno usklajevanje in dopolnjevanje procesa. Zamujamo z izdelavo, oz. dopolnjevanjem pravilnikov o delitvi OD TOZD, s katerimi bomo še konkretnje opredelili merila za nagrajevanje po delu in odgovornost za delo, s tem vplivali na produktivnost in kvaliteto dela. DPO moramo pospešiti in dati svoj prispevek v pripravi teh.

Delovanje DPO v naštetih primerih vsekakor pomeni krepitev samoupravljanja, ravno tako lastno idejno politično usposabljanje. Bližajo se volitve novih DPO vodstev, samoupravnih in delegatskih teles. Evidentirali smo možne kandidate, nadaljujemo s kandidiranjem. Zavedamo se pomena izbora primernih delegatov in vodstev DPO, vendar bomo morali dodatno kakovosti kadrovanja, nadaljeva ti primerno usposabljanje izvoljenih predstavnikov oz. teles, zlasti pa vzpostaviti sistematično spremljanje in usmerjanje samoupravne delovanja. Ob ugotovitvi, da je družbenopolitično delo v preteklem mandatnem obdobju slonelo preveč na delu posameznikov – predsednikov in sekretarjev, moramo uveljaviti kolektivno delo v vodstvih DPO.

Takšen pristop k delu nam bo omogočal sprotno reševanje odprtih idejno političnih vprašanj, odpravljanje zastojev ali morebitnih odklonov, skratka – omogočal še doslednejše uveljavljanje samoupravljanja. Razvijati moramo zavest, da je vsak delovni človek na občan poklican, da se z dejanji bori za popolno uveljavitev temeljnih vrednot naše samoupravne socialistične družbe.

MARIJA VUKMANIČ

MIRNA PEČ:

Od jopic do perila

Nekdanja Dolenjka v Mirni peči se je priključila delovni organizaciji Beti 1. januarja 1964. leta. Sprva so pletli vrhne pletenine (jopice), tri leta kasneje pa so zamenjali proizvodni program in so pričeli

Ana Zarabec je v Beti že dvajset let. Zaposlena je v TOZD Konfekcija Mirna peč. V posebno številko Vezila smo jo dali zato, ker je tovarišica Ana primer čudovite delavke, ki hodi na delo peš, in to sedem kilometrov v eno smer. V vsem času zaposlitve je bila na bolniški le trikrat. Tovarišica Ana je skromna ženska, komaj se nama je dala slikati: „Mlade slikajte,“ je dejala.

izdelovati spodnje žensko in moško perilo. 1970. leta so se odločili obnoviti proizvodne prostore, ki so jih povečali iz nekdanjih štiristo kvadratnih metrov na dva tisoč štiristo. Ni treba posebej poudarjati, da so se s tem zelo zboljšale delovne možnosti, da so razširili proizvodni program, da se je povečalo število zaposlenih iz petinosemdeset na sto štirideset, da se je povečal fizični obseg proizvodnje in tako dalje.

1975. leta so pričeli v Mirni

peč s programom JOCKEY, z artikli, ki so danes po kakovosti in iskanosti v vrhu jugoslovanskega tržišča. Vzoredno z razvojem temeljne organizacije je rasel tudi družbeni in zasebni standard delavcev, kraj je dobil asfalt, vodovod, zgrajenih je bilo več stanovanjskih hiš, še vedno pa pogrešajo otroški vrtec, ki je kraju nujno potreben, če vemo, da je delovna sila v glavnem ženska. Pa še nekaj jih tišči: nikakor ne morejo najti skupnega jezika z odgovornimi v občini za izgradnjo družbenih stanovanj. Zasebnim graditeljem pomagajo s posojili, stanovanjske probleme tako kar zadovoljivo rešujejo.

Družbeno-politične organizacije v TOZD konfekcija Mirna peč so dokaj aktivne, najbolj pa se pohvalijo z osnovno organizacijo sindikata, ki sprotno spremlja uresničevanje zastavljenih ciljev in načrtov. Tudi mladinci ne zaostajajo, vse to pa se odraža tudi v enotnosti kolektiva in v rezultatih poslovanja. Le-ti so iz leta v leto boljši.

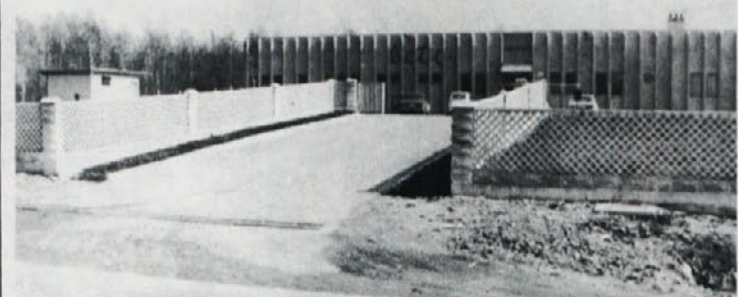
ZAKANJE:

„Najmlajše“

TOZD Žakanje je začela obratovati 8. oktobra 1978. Zgrajena je bila iz sredstev fonda za nerazvite SRH, bančnih in lastnih sredstev.

V začetku je bilo Žakanje obrat otroške konfekcije v sklopu TOZD konfekcija Metlika. Zaposloval je 30 delavk, ki so predhodno s področja občine Ozalj potovale na delo v Metliko.

30 šivilj je napolnilo le enega od treh tekočih trakov, ki so nameščeni v prostorni in svetli šivalnici. Novi in čisti prostori dajo človeku prijeten občutek in voljo do dela. Posebno za nas, ki smo več let delali v TOZD konfekcija Metlika, je bila to velika sprememba. Število novih delavk se je večalo iz dneva v dan. Napolnile so drugi, nato še tretji trak. Danes dela-

Metlika, 25. novembra 81

mo že v dveh izmenah, saj je število zaposlenih narastlo na 179.

S povečanjem števila zaposlenih se je pokazala potreba po družbeno-političnem življenju. Tako je bila ustanovljena mladinska organizacija, saj je struktura zaposlenih še vedno mlada. Nato je bila osnovana sindikalna organizacija in ZK. Tako smo težave reševale v domačem okolju, kar se je predhodno po delegatih prenašalo v Metliko.

S 1. 1. 1981 je postalo Žakanje samostojna TOZD, za kar so se delavci odločili z referendumom. Več oblik dolžnosti in pravic se je s tem preneslo na Žakanje. Izvolili smo samoupravne organe. Seveda se v Žakanju srečujemo tudi s težavami. Število novih delavk (zaposlene so manj kot 6 mesecev) je narastlo (30). Pri tem trpi kakovost izdelkov in mesečni plan minut. Vendar smo v Žakanju optimisti in upamo, da bomo tudi te težave prebrodili. Poleg domače kolekcije delamo tudi veliko artiklov za izvoz, največ za Libijo in Irak, pa tudi lohn posel za Nemčijo.

Želimo, da bi čim bolj sodelovali in skupno reševali probleme s službami v Metliki. Včasih imam občutek, da tega sodelovanja ni. Čeprav je TOZD Žakanje ena od najmlajših, je dala svoj delež za celotno Beti. Ob 25-letnici podjetja sta dve delavki jubilarntki za 20-letno delo in več za 10-letno delo.

JOŽICA KLEMENČIČ

stavništvo, je v Ljubljani tudi kreatorski oddelek s štirimi kreatorkami, dvema modelarkama, s sedemnajstimi vzorčnimi šiviljami, prirojevskami, predelavkami in tako naprej. Tu nastajata pomladno-poletna in jesensko-zimska kolekcija, na Tolstojevi 16 nastajajo tudi izvozne kolekcije, pa kolekcije za

najrazličnejše sejme, modne revije. Preglejmo ob tem nagrade, ki jih je prejela Beti:

1973. leta — Zlata košuta v Beogradu,

1973. leta — nagrada mladih potrošnikov prav tako v Beogradu,

1975. 1976 — diplomi na sejmu v Ljubljani,

1977. leta — Zlata košuta v Beogradu,

1977. leta — Ljubljanski zmaj,

1978. leta je dobila Beti kar štiri visoka priznanja: Ljubljanskega zmaja, zlato medaljo v Sarajevu, nagrado potrošnikov v Beogradu, pa še enkrat nagrado potrošnikov prav tako v Beogradu,

1979. leta — Ljubljanski zmaj,

1979. leta — Zlata košuta v Beogradu,

1980. leta — diploma v Ljubljani,

1980. leta — dve Srebrni košuti v Beogradu in

1981. leta — srebrna medalja v Sarajevu.

Rojstni dan složne družine

Preteklo je 25 let. Kratka doba za merjenje zgodovine človeštva, dolga za merjenje časa vsakega posameznika. Ko je pred petindvajsetimi leti Beti vzniknila, smo bili mnogi, ki se danes vsak dan srečujemo pod streho našega drugega doma, otroci, drugi so začeli drgniti osnovnošolske klopi, mnogi delavci, ki so začeli s svojim delom pisati liste naše zgodovine, pa so že deda in babice. Za vse pa je značilno, da so dali svoj častni in spoštovanja vredni prispevek.

Zato je danes Beti naš ponos, in težko je v nekaj vrsticah prehoditi ne tako dolgo pot in se spomniti vseh naporov, odrekovanja in navsezadnje ponosa, s katerim so Belikranjci gradili tovarno, na katero smo ponosni, ponosni ne zaradi tega, ker je danes velika delovna organizacija, temveč zato, ker je plod dela nas vseh, plod razumevanja in naporov naše širše in ožje samoupravne socialistične družbe.

Pot v teh petindvajsetih letih je bila nenehno usmerjena navzgor. Naj ob tem uporabim simboliko: v začetku je bila le peščica ljudi. Za starimi stroji, na nekaj kvadratnih metrov. Danes nas je 1750, kvadraturu ne moremo meriti z desetimi ali stotimi kvadratnimi metri, ampak s hektarji, za stroje pa moramo uporabiti število s štirimi mesti. En sam, navajam samo zaradi primera, je vreden tudi 20.000.000,00 din.

V tem času pa se ni spreminjala in rasla samo delovna organizacija. Z njo vred je rasel tudi človek. Učili smo se, se uspešno spopadali z neznankami, jih premagovali, rasli, se jeklili za nove delovne zmage.

Ko praznujemo lep rojstni dan organizacije, ne odpiramo novih prostorov, ne poganjamo novih strojev. Vse to smo napravili v minulih petih letih in dokazali, da smo vredni zaupanja socialistične samoupravne službe. Zato pa danes ponovno nabiramo moči, dojemamo trenutek in naloge, ki jih pred nas postavlja družba. Niso lahke. Smo na pragu novega srednjeročnega obdobja, v katerem bomo uresničili naloge, ki smo si jih sami zadali, in naloge, ki jih postavlja pred nas družba. Ker smo velika sližna družina, ne bomo odrekli.

Vsem zaposlenim Beti ob jubileju, petindvajsetletnici, iskrene čestitke. In zahvala vsem, ki so pomagali, da je naša bodobčnost del naše preteklosti.

MIROSLAV ŠTIMAC

LJUBLJANA:

Predstavništvo

Predstavništvo Beti v Ljubljani je bilo ustanovljeno 1966. leta. Najprej je imelo svoje prostore v Cankarjevi ulici, potem v Tomšičevi, 1974. leta pa se je preselilo v Tolstojevo ulico 16, kjer smo kupili stanovanjsko hišo. Poleg del, ki sodijo k pred-

Metlika, 25. novembra 81

Zdravstvo in socialno varstvo

Družbena skrb za posameznika je bila v skladu z družbenimi normami tudi v naši DO vedno poudarjena. Pri tem gre seveda v prvi vrsti za težnjo, zagotoviti delovne in življenjske pogoje, ki bodo delavcu zagotavljali največjo zaščito zdravstvene in delovne sposobnosti.

Delovni proces v nekaterih TOZD zahteva, da delo opravljamo tudi v nočnih izmenah, kar je izredno naporno. Zaradi tehnologije nočnega dela v celoti ne moremo odpraviti.

V Beti prevladujejo ženske (74 odstotkov). Tudi odstotek invalidnih oseb je med ženskami največji. Invalidnost je nastopila najpogosteje pri delavcih v neposredni proizvodnji, oziroma pri tistih delih in nalogah, ki so monotona, kjer se kretanje ponavljajo itd. Vzroki za nastanek invalidnosti so različni.

Najpogostejše je to bolezen, v manj primerih pa nesreča pri delu in izven dela. Vse invalide, II. kategorije (teh je 8) III. kategorije (15), smo doslej obdržali na delu in jih ustrezno razporedili nekatere izmed njim smo poslali na prekvalifikacijo, oziroma dokvalifikacijo.

Truditi se moramo, da do nastanka invalidnosti ne bi prišlo. Še večjo pozornost kot doslej moramo posvečati preventivnim pregledom, preverjati moramo delovne zmogljivosti posameznika, upoštevati varnostne ukrepe. Nikakor ne smemo zanemariti življenjsko okolje delavcev, ki lahko bistveno vpliva na njegovo počutje v delovni organizaciji in na njegovo storilnost. Zaskrbnjuje nas namreč, da je povprečna starost invalidskih upokojencev komaj 51 let.

Prehrana

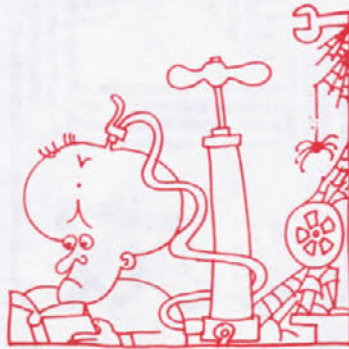
V vseh TOZD imamo zagotovljeno prehrano delavcev – topli obrok. Dnevno pripravljajo 1250 obrokov ter 120 dietnih malic za žolčne, ledvične in ledvične bolnike. Obrok malice je zagotovljen tudi tistim, ki delajo ponoči. Delavci, ki delajo v težjih delovnih razmerah (npr. barvarji), dobijo med delom tudi mleko. Topli obrok regrisiramo iz sredstev skladna skupne porabe, in sicer v znesku 6 din.

Razmišljamo o posodobitvi kuhinje, ki so jo posodobili pred 10 leti. Sedaj je zastarela in ne ustreza v celoti standardom in sanitarno higienskim normam.

Zaposlovanje, izobraževanje

Pred 25 leti nas je bilo približno 130 delavcev, ki smo delali predvsem ročno. Danes nas je skoraj 1800.

Novi stroji, tekoči trakovi, zahtevnejši proizvodni programi so seveda terjali še posebno skrb za kadre. Leta 1966 smo

odprli vrata Poklicne šole. Še danes skrb za izobraževanje mladine iz Bele krajine in sosednje Hrvaške. Zadnja leta uspešno dela tudi dislocirani oddelk kranjske tekstilne tehnične šole.

Dosedanja poklicna šola si je z dobrim delom pridobila mesto v programu usmerjenega izobraževanja in postala nosilka usmerjenega izobraževanja za tekstilno stroko v dolenski regiji.

Toda tudi sam izobraževalni center ne more rešiti vseh kadrovskih težav, s katerimi se srečujemo. Tako štipendiramo več kot 100 učencev in študentov na srednjih, višjih in visokih šolah.

Zavedamo se, da je prav smotno zastavljena štipendijska politika eden pomembnejših temeljev kadrovske politike.

Samo v zadnjih dveh letih je študij ob delu na srednjih, višjih in visokih šolah končalo več kot 60 zaposlenih, šolo za poslovodne kadre v Škofji Loki je obiskovalo 9 individualnih poslovodnih organov, v delovni organizaciji pa smo zaposlili okrog 20 pripravnikov, ki so bili po uspešno opravljenem strokovnem izpitu razporejeni na ustrezne delovne naloge. Velik poudarek dajemo tudi funkcionalnemu izobraževanju, saj so naši delavci redni udeleženci različnih seminarjev, tečajev itd.

Tudi v prihodnosti nameravamo negovati skrb za izobraževanje zaposlenih (s študijem ob delu in iz dela) ter tako usposobiti mladino, ki predstavlja 60 odstotkov zaposlenih, in odrasle za strokovno in kreativno delo.

Težimo torej za produktivnim zaposlovanjem, zaposlovanjem pripravnikov, štipendistov in drugih po načelu: smotno zaposlovanje – produktivna zaposlenost.

Stanje zaposlenih 30. 10. 1981:

TOZD	VŠ	ViŠ	SŠ	NSŠ	VKV	KV	PK	NK	Skupaj
Kodranka	3	8	27	—	2	42	18	148	248
Metraža	3	8	25	1	2	61	4	148	252
Konf. Metlika	—	4	18	—	1	122	2	169	316
Konf. Črnomelj	—	—	5	2	2	107	2	144	262
Konf. M. peč	—	1	1	1	—	13	2	92	110
Konf. Dobova	—	1	6	1	2	37	24	83	154
Konf. Žakanje	—	1	11	—	—	56	18	88	174
DSSS	6	16	65	17	12	96	96	61	272
IC	—	3	9	—	—	1	—	1	14
	12	42	167	22	11	535	79	939	1802

Stanovanja

Stanovanje, socialno ekonomska kategorija in osnovna potreba za življenje vsakega človeka, postaja zahtevna kategorija, zlasti glede virov in načina financiranja. To pogojujejo predvsem visoke cene za m², visoki stroški komunalne ureditve gradbenih zemljišč in navsezadnje pomanjkanje parcel.

Naša DO je povečala potrebno pozornost stanovanjski problematiki, vendar je osnovni dejavnik, ki pogojuje stanovanjsko izgradnjo, dosežen dohodek. Kljub temu lahko rečemo, da smo dosegli zadovoljive rezultate. Tako glede družbene, kot individualne stanovanjske izgradnje.

V DO Beti Metlika imamo 80 stanovanjskih enot: 11 garsonjer, 13 enosobnih, 44 dvo-

sobnih, 8 trosobnih in 3 enoposobna stanovanja. V skupni površini 3668,92 m², v vrednosti nad 32 milijonov din.

Stanovanjsko problematiko rešujemo dokaj hitro. Pozornosti vreden je že podatek, da smo v letu 1980–81 rešili stanovanjske težave 15 prosilcev. Na stalni prednostni listi je sicer še vedno 30 prosilcev, gre predvsem za mlade družine in samoske delavce.

Za naše razmerje je značilna tudi individualna stanovanjska izgradnja. V ta namen smo v

letu 79 in 80 razdelili okoli 900 milijonov dinarjev. Prednost individualne gradnje je v tem, da razbremenjuje pritisk na družbeno stanovanje. Zahvaljujoč tej obliki gradnje nimamo posebej perečih stanovanjskih vprašanj.

Ne glede na obstoječe probleme v stanovanjskem gospodarstvu, smo se odločili, da v enakem obsegu sprejemamo in izvajamo ukrepe na stanovanjskem področju. V tem letu bomo s stanovanjsko skupnostjo občine Metlika sklenili pogodbo o nakupu 10 stanovanjskih enot.

Oddih delavcev

Bili smo med prvimi DO, ki se je vključila v organiziran oddih delavcev.

V 60 letih smo kupili počitniški dom s 46 ležišči, v Seči pri Portorožu. Dom je namenjen predvsem zaposlenim, njihovim ožjim družinskim članom, poslovnim partnerjem. Skupaj s Kometo opravljamo tudi izmenjavo, s čimer zagotavljamo pestrost oddiha.

Po podatkih je v letu 1977 letovalo 94 delavcev, leto kasneje 99, nato –79, 104 in letos 120 delavcev DO. Če bi v po-

sebni, 8 trosobnih in 3 enoposobna stanovanja. V skupni površini 3668,92 m², v vrednosti nad 32 milijonov din.

Stanovanjsko problematiko rešujemo dokaj hitro. Pozornosti vreden je že podatek, da smo v letu 1980–81 rešili stanovanjske težave 15 prosilcev. Na stalni prednostni listi je sicer še vedno 30 prosilcev, gre predvsem za mlade družine in samoske delavce.

Za naše razmerje je značilna tudi individualna stanovanjska izgradnja. V ta namen smo v

datke vključili tudi družinske člane, bi bila slika bistveno drugačna.

V zadnjih letih smo se odločili za nakup počitniških prikolice, ki so na otoku Rabu in Malem Lošinju.

Kljub ugodnim cenam pa se delavci še premalo odločajo za ugodna letovanja. Bržkone bo prihodnje leto drugače.

Neznanje, edina tema

Da je neznanje edina tema, ki obstaja, je zapisal veliki mož. Naravno temo smo razsvetlili z izumom elektrike, duha z učenjem.

Izobraževalni center Beti je bil ustanovljen 1966. leta, se pravi pred petnajstimi leti. V teh letih je izšolal nekaj sto glav množico znanja željnih mladih ljudi: za konfekcijske šivilje, za pletilce. Ob delu so se mladi izšolali za tehnične, inženirje, pridobivali so si kvalifikacijo, na seminarjih in tečajih pa delegati gradivo za pravilno in boljše odločanje. Izobraževalni center je izšolal vojsko domačega kadra, ki opravlja danes v delovni organizaciji pomembne delovne naloge. Odgovorno, natančno, vestno. Mladi radi bežijo v večja mesta, radi zapuščajo podeželje, in če hočemo ali ne, Metlika sodi sem, in brez lažne skromnosti lahko zapišemo, da je ostalo veliko mladih sposobnežev na tej strani Gorjancev prav po zaslugi Izobraževalnega centra.

Brez znanja bi capljali za razviti, zdaj hodimo vstric z njimi. Izobraževalni center se je dobro vključil v usmerjeno izobraževanje, ki je steklo v šolskem letu 1981/82. V tekstilno tehnološko usmeritev se je vpisalo blizu devetdeset učencev z vse Dolenjske in bližnje Hrvaške. V učilnicah, sicer res bolj skromnih, imamo štipendiste iz Novoteksa, Kometa, Laboda, Beti. Center nameravamo razširiti, saj smo dogovorjeni pokrivati vso Dolenjsko s kadrom, ki ga bo potrebovala dolenjska tekstilna industrija. Na višjih in visokih šolah štipendiramo mlade, da bodo prišli v delovno organizacijo nabiti z znanjem, pripravljeni se spopadati s težavami, ki jih v tekstilu (pa ne samo tu) nikoli ne manjka. Več sil in pozornosti bomo posvetili v bodoče izobraževa-

jevnih skupnostih. Med pomembnejše nastope štejejo petje v radijski oddaji Kar znaš, to veljaš in nastop na srečanju malih vokalnih skupin v Velenju. Beti podpira v dobršni meri tako pevski zbor kot tudi sekstet, ob strani pa ne stoji tudi druge metliške delovne organizacije in Zveza kulturnih organizacij.

Poleg tega pripravimo v Beti občasne razstave likovnih del. Lani, na primer, je razstavljala v restavraciji novomeška skupina Vladimirja Lamuta. Razstavo so si vsi zaposleni z zanimanjem ogledali. Pogovarjamo se o tem, kako bi približali knjigo delavnim ljudem, kako bi prišli do lastne knjižnice, skupaj z Zvezo kulturnih organizacij smo organizirali 1. belokranjski knjižni sejem v kulturnem domu Edvarda Kardelja. Voz, naložen s kulturo je Krenil. Želeti je, da bi bilo čimveč takšnih, ki bi ga pomagali vleči.

nju ob delu in z dela, kajti proces izobraževanja ni nikoli zaključen. Prastara ljudska modrost pravi, da se človek uči, dokler je živ. Kar so ugotovili ljudje v stoletnem zgodovinskem razvoju, pa drži kot pribito. Tudi za sodobnega človeka, ki se je že sprehajal po Luni.

Tradicija obveščanja

„Le dobro obveščen delavec je lahko dober samoupravljalec.“ To je stavek, ki smo ga že ničkolikokrat zapisali, da bi poudarili pomen obveščanja.

Vezilo izhaja že desetletje in pol. Seveda ne vseskozi pod tem imenom, zmeraj pa z istim ciljem: obveščati ljudi o vsem, kar se dogaja v naši delovni organizaciji. Ker je to pač praznična številka, ne bomo kritizirali, ker smo dovolj kritični skozi vse leto. Kritični do drugih in do sebe, saj se zavedamo, da bi lahko informiranje še izboljšali. Vezilo bi lahko postalo, med drugim kresične mnenj, oblikovalec stališč delegacij, usmerjevalec splošnega vduha, tribuna zadovoljnih in nezadovoljnih ljudi. Če to ni, lahko sprejmemo krivdo na svoja ramena, saj se, zaradi božjega miru, po resnici povedano, premalo oglašmo na straneh lista, za katerega radi pravimo, da je naš.

Poleg Vezila, ki je skupno glasilo Beti in Kometa, izdajamo po potrebi dnevne novice Včeraj, danes, jutri. Le-te so aktualnejše od mesečnika Vezila, saj zagledajo beli dan, kadar koli je to potrebno. Vsakdo si jih lahko prebere na oglasni deski v svoji temeljni organizaciji. Tam najde tudi skrajšane zapisnike s sej in s sestankov delavskih svetov, odborov, komijskih... Nikakor pa ne moremo priti do razglasne postaje, ki bi lahko postala interni radio Beti.

KARIKATURE:
Branko BABIČ

Morda je prav 25-letnica najlepša priložnost za nakup.

Ob obveščanju ne moremo mimo govorne besede, ki velikokrat največ zaleže. Tako se obveščamo, med drugim, tudi na zborih delovnih ljudi. Roko na srce: v prihodnosti bomo morali posvetiti več pozornosti delovanju delegatskega sistema, sestajanju delegacij, oblikovanju njih stališč, sicer bo ostal naš delegatski sistem še vedno na ravni poslancev. Tega pa ne želimo.

Tradicijo imamo. Dati pa ji bomo morali nove injekcije.

Voz je krenil

Jadikovali smo, da v delovni organizaciji ni nikakršnega kulturnega življenja. Pa smo ustanovili pred tremi leti kulturno-umetniško društvo in pevski zbor, ki šteje danes že preko petdeset pevcov. Metliški mešani pevski zbor Beti, tako smo ga poimenovali, četudi pojejo v njem delavci iz drugih delovnih organizacij in krajevnih skupnosti, je imel v treh letih obstoja že vrsto uspešnih nastopov v občini Metlika in zunaj nje. Tvrno se je vključil v akcijo štirih dolenjskih občin Spoznajmo se, nastopil pa je tudi v radijski oddaji Koncert iz naših krajev. Zbor vodi France Milek.

Približno enako star je tudi sekstet Vitis, ki ga je ustanovil in ga vodi Branko Herak. Fantje so dobri znanci domačih odrov, ne le večjih, ampak tudi podeželskih, saj so si med drugim zadali tudi nalogo širiti lepo domačo pesem po vaških kra-

METLIKA SPIRITUAL

jevnih skupnostih. Med pomembnejše nastope štejejo petje v radijski oddaji Kar znaš, to veljaš in nastop na srečanju malih vokalnih skupin v Velenju. Beti podpira v dobršni meri tako pevski zbor kot tudi sekstet, ob strani pa ne stoji tudi druge metliške delovne organizacije in Zveza kulturnih organizacij.

Poleg tega pripravimo v Beti občasne razstave likovnih del. Lani, na primer, je razstavljala v restavraciji novomeška skupina Vladimirja Lamuta. Razstavo so si vsi zaposleni z zanimanjem ogledali. Pogovarjamo se o tem, kako bi približali knjigo delavnim ljudem, kako bi prišli do lastne knjižnice, skupaj z Zvezo kulturnih organizacij smo organizirali 1. belokranjski knjižni sejem v kulturnem domu Edvarda Kardelja. Voz, naložen s kulturo je Krenil. Želeti je, da bi bilo čimveč takšnih, ki bi ga pomagali vleči.

Sadove negovati

Za nami je 41 let, odkar živimo v svobodi, ki smo si jo težko in s krvjo priborili. V letih po vojni smo šli v izgradnjo naše domovine skozi več stopenj.

Po vojni so se jugoslovanski narodi opredelili za socialistično izgradnjo nove Jugoslavije. Razumljivo, da je morala prva faza okrepiti državni aparat, torej izgradnja administrativnega socializma. Zmaga socialistične revolucije ne uniči vseh elementov bruhaškega sistema, ampak še vedno ostanejo sile, ki hočejo zadržati kapitalistično-buržuazni sistem. Nujno potrebno je bilo sprejeti Ustavo, pristopiti k razlaščenju in nacionalizaciji. V prvi fazi večje tovarne, posvetstva itd. Seveda ni šlo brez težav. Sprejeta je bila Ustava in Ustave posameznih republik, kjer je bila zakonjena pot v socialistično izgradnjo porušene domovine.

Po opredelitvi za izgradnjo Jugoslavije na temeljih socializma, so nam zavezniki iz II. svetovne vojne obrnili hrbet. Angloameričani zato, ker se niso strinjali z bodočo izgradnjo socializma v Jugoslaviji, temveč so hoteli, da se obnovi stari kapitalistični sistem. Na drugi strani je SZ, s Stalinom na čelu, hotela na vsak način s svojo dirigentsko palico diktirati bodoči razvoj socializma v Jugoslaviji. Pomemben mejnik je leto 1948, ko se je naše vodstvo KP s tovarišem Titom na čelu uprlo Stalinovi hegemonistični politiki. Takrat je KPJ, kot že večkrat prej, pravilno odločila. Odločili smo se, kljub pritiskom in „napadom“ z obeh strani,

za lastno pot izgradnje socializma. Nasprotni udarec Stalinovim očitkom, da vodstvo Jugoslavije pelje v kapitalistični tabor, je bil leta 1950 sprejetje „Zakona o delavskih svetih“. S tem zakonom je bila začrtana pot razvoja socializma po samoupravni poti. To je pot, po kateri pride delavski razred do neposredne oblasti nad celotno reprodukcijo. Od takrat do danes je dosežen velik napredek v spreminjanju materialne plati gospodarstva, ravno tako so doseženi vidni uspehi v spreminjanju materialne plati gospodarstva. Velik napredek je dosežen pri oblikovanju družbenoekonomskih odnosov, ki vse hitreje sledijo razvoju proizvodnih sil v vse večjo demokrati-zacijo.

Z Ustavo iz leta 1974 smo uzakonili, da je TOZD osnovna oblika organizacije združenega dela, v okviru katere delavci uresničujejo svoje samoupravne pravice in dolžnosti.

Ravno tako je z Ustavo uzakonjen delegatski sistem pri odločanju. Cilj delegatskega sistema je v tem, da čim večje število delavcev sodeluje pri odločanju o posameznih zadevah. Z delegatskim sistemom je mišljeno odpraviti odločanje posameznika o zadevah, ki so pomembne za široki krog ljudi. Delegatski sistem naj bi skozi prakso vključeval vse delovne ljudi, ki ustvarjajo materialne in druge dobrine, da tudi odločajo o njihovi delitvi. Skratka, skozi delegatski način upravljanja oz. odločanja se skuša povezovali bazo z nadgradnjo in obratno. To se pravi, da bi baza vplivala in sodovala pri sprejemanju najrazličnejših odločitev, ki so pomembne za vse delovne ljudi v določenih sredinah.

Skladno z razvojem samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in z osnovnim načelom, da se zaokrožijo delovni procesi, kjer je možno meriti oziroma vrednotiti

RAD JE.
PA TUDI
HITRO
RASTE...

proizvodne rezultate, smo tudi v DO Beti pristopili k reorganizaciji podjetja po TOZD. Tako smo v jeseni 1974. leta podjetje formalno po TOZD. Oblikovanih je bilo osem TOZD in DSSS. Seveda skladno s formiranjem TOZD je bila sprejeta tudi interna zakonodaja, kot so samoupravni sporazumi med TOZD, statuti TOZD itd.

Izvoljeni so bili delavski sveti TOZD in njihovi izvršilni organi. Delavski sveti so bili izvoljeni po delegatskih načelih. Na ravni DO pa je bil na delegatski način izvoljen delavski svet DO. Delavski svet DO so tako sestavljale petčlanske delegacije TOZD in DSSS. Z reorganizacijo podjetja na TOZD postanejo te osnovni nosilec razvoja in gospodarjenja. Na ravni podjetja so še vedno ostali nekateri sektorji, kot so: marketing, splošni sektor, finance itd.

Kajti drobitev po TOZD je bila dejansko nesprejemljiva. Delovna organizacija ima še vedno veliko vlogo koordinatorja. Na ravni delovne organizacije se usklajujejo načrti TOZD, načrtuje razvoj te ali one TOZD, vodi finančno poslovanje TOZD itd. Vse pomembne odločitve v TOZD se obravnavajo na DS delovne organizacije. O vseh investicijah dejansko odloča DS delovne

organizacije, seveda na podlagi proučitve strokovnega kolegija oziroma strokovnih služb. DS TOZD odloča le o manjših investicijskih zneskih, za katere ima pooblastilo.

V nekajletni praksi „tozdovskega“ poslovanja se je izkazalo, da tudi taka organizacija ni dokončna. Nenehno se trudimo, kako in na kak način oblikovati DO, ki bi v največji meri zaokrožila posamezne proizvodne procese in dohodkovne vezi. Letos je zopet napravljen korak naprej. DO se je formirala po proizvodnih programih. Tako smo podjetje reorganizirali na: program preje, program metraže in program konfekcij. Vzporedno s tem sta se dve delegaciji, in sicer iz barvarne in pletilnice, združili v eno „programsko“. Najbrž, da se bo v prihodnosti bolj posvetili delu posameznih delegacij, kakor tudi delu organov upravljanja v celoti. Ustava in ZZZ nam narekujejo, da je osnova vseh odločanj ravno delegatska. Le te delegacije bi morale „živeti“ z njihovimi volilci. Vsa tematika, ki prihaja na ta ali oni samoupravni organ, bi morala biti pred sejo temeljito obravnavana, kjer naj bi sodelovali po potrebi posamezni strokovni sodelavci. Le na tak način lahko pričakujemo boljše rezultate, oziroma odločitve organov upravljanja. Na sestankih se mora razviti konstruktivna razprava in na osnovi takih razprav lahko pričakujemo uspešne zaključke oziroma sklepe posameznih organov. Sprejemanje takih ali drugačnih odločitev mora biti zavestna odločitev slehernega zaposlenega.

Kot predsednika DS delovne organizacije me moti, da na sejah govorijo, oziroma zagovarjajo svoja stališča, do take ali drugačne odločitve v večini primerov le strokovni sodelavci. Take seje, kjer se delegati ne vključujejo v razprave, kjer je tematika, po mojem prepričanju zelo važnega pomena za slehernega zaposlenega, je neprijetno voditi.

Večina delegacij se pred sejo sploh ne sestane. Mislim, da se mora tu nekaj premakniti, verjetno da je za tako stanje odgovoren tudi direktor programa oziroma TOZD. Nedopustno je, če se že delegat vključuje v razpravo, da o posamezni zadevi govori v svojem imenu. Letos 25. novembra praznuje delovna organizacija Beti pomemben jubilej. Za nami je 25 let, v katerih smo doživeli marsikaj lepega, pa tudi težkih trenutkov ni manjkalo. Ko vse te dobre stvari primerjamo s slabimi, ki so nas spremljale v teh letih, smo lahko zadovoljni z rezultati, ki smo jih dosegli. Menim, da smo v zadnjih nekaj letih storili ogromen korak naprej. V veliki meri smo se posodobili, zgradili nekaj novih proizvodnih objektov in pripadajočo infrastrukturo.

Tudi OD zaposlenih, če primerjamo sorodna podjetja v bližnji in širši okolici, so se dokaj povečali. S tem ne mislim, da so veliki, ne, treba je vse storiti, da se raven obdrži, če že ni možno v teh težkih trenutkih kaj več.

Ob jubileju želim še veliko proizvodnih uspehov, jubilatov dela in drugim zaposlenim pa, da te sadove, ki so zrastle, skrbno nagujemo.

PREDSEDNIK DS DO BETI
ANTON MATJASČIČ

Na sliki: sekstet VITIS, ki ga je ustanovil Branko HERAK

Metlika, 25. novembra 81

FOTOGRAFIJA IN NAŠ ROJSTNI DAN – Včasih kar pozabljamo, da je fotografija ravno tako pomembna informacija kot članek ali vest. Zato smo se ob našem jubileju odločili, da tej novinarski zvrsti posvetimo več prostora. Prepričani smo, da smo se prav odločili, in da današnje fotografije, 'zakrivil' jih je Janez Zele, veliko povedo.

REKREACIJA – Športno aktivnostjo se v Beti res ne moremo pohvaliti. Pred leti smo bili ponosni na naše košarkarje, ki so danes le še spomin na to, kaj vse se da narediti, samo če je volja. No, ja: imamo nekaj kegljačev (v Črnomlju so prav imenitni in dobri), nekaj šahistov, dekleta so se vključila v rokometni klub, pa še strelcev je nekaj. Šport in rekreacija sta področji, kjer bo treba v prihodnje narediti veliko več.

ZBOR – Metliški mešani pevski zbor Beti je vse številnejši. Vedno znova se mu pridružujejo novi pevci, kar je razveseljujoče. Na posnetku vidimo zbor, ko je nastopil na 4. srečanju obkoljskih pevskih zborov v Gribljah. Ta srečanja so tradicionalna, na njih pa preverjajo pevci kakovostno rast svojega truda. Zbor uspešno vodi France Milek.

STARI DEL – V Dobovi (brežiška občina) ima Beti svojo temeljno organizacijo, in sicer konfekcijo. Za stroji sede delavci s te in z one strani reke Sotle. Dobova je pomembno železniško prometno križišče, zato ni nič čudnega, če so zapornice na cesti velikokrat spuščene. Čakati je treba. Na sliki vidimo stari del konfekcije, v katerem so danes pisarne, novi se razteza za starim, zgrajen pa je bil 1975. leta. V TOZD konfekcija Dobova je danes zaposlenih sto dvainpetdeset ljudi, delajo pa ženske obleke za prosti čas in otroški program.

GASILKE – Skrb za skupno imovino je v Beti zelo velika. Vsi zaposleni se seznanjajo z uporabo gasilnih aparatov, akcije „Nič nas ne sme presenetiti“ pa vedno pokažejo pripravljenost naših ljudi očuvati in obraniti vse, kar je bilo pridobljeno in zgrajeno po vojni. Gasilne desetine se udeležujejo občinskih tekmovanj, kjer so vedno med prvimi.

RAČUNALNIK – Tale posnetek sam po sebi ne pomeni veliko. Se pravi: potrebuje pojasnilo. Gre za del računalnika, starega, ker bo Beti v kratkem dobila novo napravo za obdelavo podatkov. Sliko objavljamo zato, da ne bi kdo mislil, da je Beti delovna organizacija, ki računa pomembne podatke po „peš“ metodi.

IZOBRAŽEVALNI CENTER – Učenci v izobraževalnem centru imajo tudi praktični pouk, da se tako dobro pripravijo na bodoči poklic. Na sliki je ena izmed dijakinj, in sicer Branka Košir.

PLETILNICA – Delo v pletilnici zahteva natančne in vestne delavce, četudi je oprema moderna. Noša „Posadka“ je dobra.

ŠIVAJO VSE – Črnomelj je oddaljen od Metlike le štirinajst kilometrov. Tudi v tej belokranjski občini ima Beti svojo temeljno organizacijo, ki zaposluje dvesto devetdeset ljudi. Posebnega proizvodnega programa nimajo, ampak krojijo in šivajo vse, kar je potrebno: spalne srajce, pižame, trenirke, kopalko in tako naprej. Poudariti je treba, da porabijo v črnomaljski konfekciji devetdeset odstotkov razpoložljivih kapacitet za izdelovanje artiklov, namenjenih za izvoz. Pa še nekaj bomo podčrtali: namreč njihovo mladinsko organizacijo, ki je zelo delovna. Napak bi bilo, če ne bi zapisali tudi tega, da so posodobili v Črnomlju prostore 1974. leta, tako da je zdaj delo veliko prijetnejše, lažje in uspešnejše.

ANSAMBEL – V restavraciji Beti je včasih veselo. Če ne pripravi plesa mladina, se zavrtje starejši ob različnih praznikih in praznovanjih. V ansamblu na sliki igrajo tudi fantje iz Beti in kdor se je že vrtel po njihovi glasbi, trdi, da igrajo dobro.

SELITEV – V našem frizerskem salonu se lahko popelšate po mili volji. Posnetek je narejen še v starih prostorih, vsak čas se bo salon preselil v nove. Takrat bo še lepše.

PLESEMO – Metliška folklorna skupina Ivan Navratil nastopa zelo veliko. Ne samo v domačem kraju, ampak tudi drugje. Plešejo samo belokranjske plesne, program pa nameravajo v bodoče razširiti. V skupini so mladi, v starosti od petnajst do trideset let. Zavoljo majhnih sredstev pri Zvezi kulturnih organizacij za ljubiteljsko dejavnost pomaga skupini tudi delovna organizacija Beti.

(nadaljevanje s 1. st.)

pletilstvo „Doko“ iz Dobove in pletilstvo „Dolenjka“ iz Mirne peči. Pripojeni obrati z 260 zaposlenimi delavci so bili tehnično zastareli. Z izdelki se ni dalo konkurirati, zaloge so rasle, tako da so morali komercialisti prodajati izdelke na stojnicah po sejmih.

Ker smo v Metliki v tem času razvili sodobnejšo tehnologijo pletenja in barvanja lahkih pletiv, se je kazala večja potreba po konfekcioniranju, zato smo nove zunanje obrate postopoma rekonstruirali v konfekcije, pletilje pa prekvafilicirali v šivilje. Leta 1966 je bila odprta poklicna šola Beti, in sicer v okviru tekstilnega centra iz Kranja. To je bilo neobhodno, če smo hoteli zadržati mladino v domačem kraju in prekvafilicirati staro in na novo zaposleno delovno silo.

V drugem srednjeročnem obdobju (1966–1971) je podjetje še hitreje napredovalo. Izgradili smo novo konfekcijsko stavbo v Metliki, obnovili upravne in pomožne prostore pletilnice in barvarne. Opremo smo skoraj v celoti zamenjali in znatno razširili obseg proizvodnje na račun povečane tehnične produktivnosti in boljših strojev, delovne produktivnosti, boljše organizacije dela in novo zaposlenih delavcev.

Leta 1971 je Beti slavila 15 letnico obstoja. Odprli smo novo tovarno teksturirane preje – Kodranko. Najsodobnejša tehnologija je zahtevala več poglobljenega, tehničnega znanja. Oprema je bila zelo draga in je precej menjala organski sestav kapitala v proizvodnji. Z novo kodranko smo poglobili tehnološki proces iz prejšnjih treh faz: pletenja, barvanja in šivanja, še v četrto predhodno fazo, teksturiranje. Na tržišču je močno primanjkovalo teksturirane preje, zato smo z novo teksturnico zagotovili surovino domači pletilnici, sekundarnega pomena pa je bila prodaja preje.

V tem času je proizvodni program slonel na sintetični, ki je bila krik mode, skoraj v celoti pa smo opustili predelavo naravnih vlaken. Pa še nekaj: sintetična je bila tudi cenejša. V letih 70, 71 in 72 se je povečal standard delavcev. Rezultati

poslovanja so bili ugodni in smo lahko relativno, precej povečali osebne dohodke. Ob 15-letnici podjetja smo odprli sodoben obrat družbene preskrbe in obnovili počitniški dom v Seči. Oba sta prej poslovala v sklopu hotelsko turističnega obrata Gostur, ki je združeval vse gostinstvo v Metliki pod okrilje Beti. Kasneje so se gostinski objekti pripojili k Viatorju, družbena preskrba pa je ostala v Beti.

Proti koncu leta 1971 je bil ustanovljen mehanografski oddelek. Kasneje se je preimenoval v ERC – elektronsko računski center. Na strojih obdelujemo celotno materialno evidenco, vodimo vse komercialno poslovanje in statistiko, obračun OD itd. Sedaj si ne moremo predstavljati vođenja delovne organizacije brez hitrih in točnih podatkov, ki nam jih nudi ERC. Veliko sprememb in izpolnitev na tem področju pričakujemo z nabavo in montažo novega računalnika, ki bo začel delovati v naslednjem letu.

V srednjeročnem obdobju 1971–75 je podjetje doživelo stagnacijo. Zaradi nakopičenih protislovij, ki so se pojavila pri hitrem razvoju podjetja. Pri ekstenzivnem razvoju smo pozabljali na notranje organizacijske in personalne odnose. Podjetje je bilo preveliko za centralno upravljanje, posamezne organizacijske enote pa niso bile sistemsko naravnane za samostojno odločanje. Ob večjih kadrovskih spremembah je nekoliko upadla tudi podjetnost. Zato se je ustavila prej začrtana investicijska dejavnost, vse to pa se je odrazilo v zmanjšanju trenda rasti ekonomskih kazalcev. Da bi se naravnali za nadaljnji stabilnejši tempo, zlasti intenzivnega razvoja, spoznali smo da moramo negovati samoupravne odnose. Leta 1974 smo se preoblikovali na 8 temeljnih organizacij in DSSS. Izpopolnili smo notranjo zakonodajo in omogočili večjo demokratičnost odločanja, kar je razvilo vpliv subjektivnih sil na celotno samoupravno strukturiranje v kolektivu.

V predzadnjem srednjeročnem obdobju (1976–1980) je delovna organizacija nadaljevala s hitrejšim razvojem. Ožje okolje, zlasti gospodarstvo Metlike, je že imelo precej veliko gospodarsko osnovo, tako da ni bilo več potrebno ekstenzivno širiti proizvodnjo in pod vsako ceno zaposlovati nove delavce, saj je bila dosežena zelo visoka stopnja zaposlenosti na obeh straneh Kolpe. Vključevanje v mednarodno delitev dela je zahtevalo, da razvijamo bolj kakovostne dejavnike poslovanja, ki se odražajo v sodobnem dizajnu, visoki produktivnosti živega dela in v visoki kvaliteti. V letu 75, 76, in 77 smo veliko investirali v opremo pletilnice, zlasti pa v barvarne, posodobili pa smo tudi šivalne stroje. V tem času nismo vlagali v stavbe. To je zboljšalo rentabilnost poslovanja, ki je izvirala v glavnem iz visoke stopnje izkoriščenosti osnovnih in obratnih sredstev. Leta 1978 smo odprli novo otroško konfekcijo v Žakanju, ki je rezultat skupnih interesov Beti in občine Ozalj. Ta proizvodni program omogoča zaposlitev občanov iz nerazvitih krajev in hkrati rentabilno proizvodnjo.

S pomočjo kredita republiškega fonda za nerazvite kraje SR Hrvaške smo uspešno izvedli naložbo v Žakanju, saj je že 200 zaposlenih, in so se delavci že organizirali v temeljno organizacijo. Konec leta 1979 smo odprli zraven starih prostorov Beti novo tovarno za proizvodnjo sintetične preje pod okriljem obstoječe

TOZD Kodranke in v sklopu reprodukcije celote Yulon Ljubljana. Naložba je veljala 300 milijonov din, kar je največji investicijski vložek v zgodovini Beti. Za ilustracijo naj navedemo, da se je z aktiviranjem nove kodranke v Beti podvojila vrednost osnovnih in obratnih sredstev. Uspešno smo končali srednjeročno obdobje 1976–80, saj so vsi načrtovani elementi preseženi. Letos pa smo stopili v novo srednjeročno obdobje. Tradicija 1800 članskega kolektiva nas zavezuje, da moramo nadaljevati enak tempo razvoja, kot doslej, toda z nekoliko drugačno karakteristiko, ki nam jo narekuje sedanje in bodoče družbeno-ekonomsko in gospodarsko stanje doma in v svetu. Sprejeli smo srednjeročni plan (1981–85) in se na referendumu zavezali, da ga bomo izpolnili, v kar nihče ne dvomi. To nam potrjujejo doseženi rezultati poslovanja, ki so z ozirom na stabilizacijsko leto in svetovno gospodarsko krizo še kar ugodni. Morali pa se bomo bolj vključili na konvertibilna tržišča, kar od vseh nas zahteva še veliko več energije, ki jo moramo vgraditi v naše poslovanje v obliki znanja, volje in kapitala. To od nas zahteva naša samoupravna družba z vsemi poudarki na področju gospodarske stabilizacije, ki je hkrati stabilizacija celotne družbe.

Upamo, da bomo tudi na tem področju v celoti uspeli. Že v letu 1982 bomo uvozne potrebe surovin zagotovili z izvozom na konvertibilno področje. Zelo velike težave so tudi s preskrbo z domačimi surovinami. Beti pri tem ne bi smela imeti večjih težav. Že dalj časa ima namreč več oblik samoupravnega povezovanja in dogovarjanja. Trenutno uspešno sodelujemo z več proizvodnimi organizacijami, ki nam dobavljajo surovine (Yulon, Tekstil, Pl Glina, Tehnocol, Intertred itd.) in trgovskimi organizacijami, ki jim prodajamo končne izdelke. Z obstoječimi oblikami dogovarjanja in združevanja dela in sredstev imamo zagotovljenih nad 80 odstotkov potrebnih surovin. To je dobra osnova za proizvodnjo in zasedenost kapacitet.

25 let je kratka doba, a za delovni kolektiv BETI dovolj dolga za uresničitev doseženih rezultatov. Delovni kolektiv lahko s ponosom gleda na prehojeno pot in dosežene uspehe. Ves čas poslovanja je bilo podjetje likvidno in rentabilno. V pravem smislu je bilo upoštevano načelo, da se lahko deli in razporeja le ustvarjeni dohodek. Zaradi pametnega obnašanja in odločanja lahko danes z zadovoljstvom ugotavljamo, da ima Beti 34.520 m² uporabnih površin. Skupna vrednost osnovnih sredstev po nakupni ceni je 812 milijonov din in po sedanjih 601 milijona din. Nad dve tretjini denarja je iz lastnega poslovanega sklada. Vsi proizvodni prostori so dobro urejeni in sodobno opremljeni. Z načrtovanimi založbami naslednje leto bomo strojni park še bolj posodobili in prilagodili proizvodnjo za najbolj zahtevno tržišče.

Poleg že omenjenih števil podajamo še grafični prikaz gibanja skupnega prihodka, dohodka in zaposlenih v zadnjih 15 letih.

Kritično leto je bilo 1973, vendar smo ga uspešno zaključili. Leti 1980 in 1981 prikazujeta izredne rezultate. To je rezultat večjih investicijskih vlaganj, produktivnosti, pravilne politike in izbire proizvodnega programa in ne nazadnje inflacijskih gibanj. Ob koncu lahko dodamo, da je kolektiv v celoti uresničil sprejeti

program, vseskozi uspešno posloval in v celoti upravičil prehojeno pot. Glede na razpoložljiv materialni, kadrovski in ostali potencial ima delovna organizacija BETI kot celota povsem realne možnosti za še hitrejši bodoči razvoj.

Jankovič Jože
Podrebarac Nikola

KONFEKCIJA – Delo v metliški konfekciji je veliko znošnejše, odkar so namestili tekoče trakove. Na našem posnetku je „polagalka“, slikam tekočih trakov smo se nalašč izognili, ker so bili že večkrat objavljeni v Vežilu.

NOVI STROJI – V kodranki imajo najnovejše stroje. Delavci so med njimi nadešani. A sami, stroji namreč, brez pridnih rok le ne morejo delati.

VEZILO, glasilo delovnih ljudi DO Beti in Kometa, ureja uredniški odbor: Toni Gasperič (glavni in odgovorni urednik), Slobodanka Videtič, Janez Zele, Desimir Milovanović, Vida Segina, Marija Jakljevič, Jože Gerkič, Tone Omerzel, Ivica Rajgelj, Jožica Cigič, Zdenka Gerkič, Branko Herak, Milena Pavuna, Zvonka Gorenc, Sonja Zorc, Marjetka Zele, Milka Mavrin, Jože Novak, Vera Kostelec, Miroslav Čikič, Ivan Brodarec in Irena Kostec. Tehnični urednik: Janez Pezelj. Vezilo izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Priprava in stavek ČZP Dolenjski list, Novo mesto, tisk: Knjigotisk, Novo mesto. Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, Metlika.